

RYZIKO GOSPODARCZE PRZY NIEPRAWIDŁOWEJ WYCENIE PRODUKTÓW

Gertruda Krystyna Świdarska

Szkoła Główna Handlowa
Katedra Rachunkowości Menedżerskiej

„Ryzyko bierze się z niewiedzy o tym, co robisz”
Warren Buffett

Streszczenie: W poniższym opracowaniu poruszona została tematyka zrównoważonego rozwoju społeczeństwa informacyjnego. W dynamicznie zmieniającym się otoczeniu, ukierunkowanym na stałe doskonalenie, koncepcja rozwoju w oparciu o zasady racjonalnego i oszczędnego wykorzystania zasobów zyskuje na znaczeniu. Z postępem cywilizacyjnym i społecznym ściśle związana jest informatyzacja. Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi i technik informacyjnych przekłada się na wzrost poziomu zrównoważonego rozwoju państwa.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, informatyzacja, społeczeństwo informacyjne

DOI: 10.17512/znpcz.2016.3.2.06

Wprowadzenie

Zastosowanie nieodpowiedniego rachunku kosztów do wyceny produktów wpływa na ryzyko gospodarcze będące konsekwencją podejmowania decyzji na podstawie nieprawidłowych informacji.

Punktem wyjścia do dalszych rozważań jest definicja ryzyka zaproponowana przez E. Kreima. Według niego ryzyko oznacza, że na skutek niepełnej informacji są podejmowane decyzje, które nie są optymalne z punktu widzenia przyjętego celu (Kreim 1988, s. 45). R. Holscher zwraca także uwagę na fakt nieosiągnięcia zakładanego poziomu zysku spowodowany posiadaniem niepełnej informacji (Holscher 2013, s. 17-36). Problem niewłaściwej informacji, jaką otrzymują odbiorcy sprawozdań finansowych, jest zagadnieniem pojawiającym się jako jedna z przyczyn występowania zjawiska ryzyka decyzji podejmowanych przez obecnych i przyszłych inwestorów, pożyczkodawców i innych wierzycieli.

Stosowany w rachunkowości finansowej termin „produkty” jest definiowany jako zdane do sprzedaży produkty gotowe (wyroby i usługi), produkty w toku produkcji i półprodukty (Ustawa z dnia 29 września 1994 r., art. 3 ust. 1 pkt 19). Wyroby gotowe powinny spełniać wymagania określone przez normy jakościowe, techniczne i handlowe. Półfabrykaty obejmują produkty pracy, które przeszły określone zamknięte cykle przetwarzania, uległy częściowemu wytworzeniu w skończonej pod względem technologicznym fazie produkcji i zostaną wykorzy-

stane w dalszych fazach procesu produkcyjnego. Półfabrykaty mogą być także przeznaczone do sprzedaży. Produkty w toku obejmują produkty pracy, które znajdują się w trakcie określonej otwartej fazy przetwarzania, nie są ukończone pod względem wymogów technologicznych, technicznych i handlowych.

Wycena produktów to proces polegający na określeniu ich wartości w jednostkach pieniężnych, przy wykorzystaniu adekwatnych metod wyceny. Wytwarzanie produktów odbywa się w określonych warunkach (lokalizacja, wyposażenie, technologia i organizacja produkcji, kwalifikacje pracowników itd.) i jest ściśle związane z wykorzystaniem określonych zasobów, czyli m.in. materiałów (surowców), maszyn, urządzeń, pomieszczeń, wykwalifikowanych pracowników, technologii. Najbardziej adekwatną metodą wyceny będzie więc koszt wytworzenia produktów.

Celem artykułu jest pokazanie, w jaki sposób zastosowanie nieodpowiedniego rachunku kosztów do wyceny produktów wpływa na ryzyko gospodarcze będące konsekwencją wykorzystania nieprawidłowych informacji przez odbiorców sprawozdań finansowych oraz zarządzających.

Koszt wytworzenia jako podstawa wyceny produktów

Stopień trudności w ustaleniu kosztu wytworzenia produktu zależy od skomplikowania prowadzonej działalności oraz potrzeb zainteresowanych tą informacją. Produkcja jest działalnością, w której przy zaangażowaniu ludzi i przy użyciu maszyn następuje przetworzenie surowców w gotowe do sprzedaży wyroby. Koszt wytworzenia wyrobów będzie zależał od tego, w jaki sposób nastąpiło przetworzenie surowców: ręcznie czy maszynowo, jeśli maszynowo, to jakie rodzaje maszyn i narzędzi wykorzystano, jak skomplikowany był proces produkcyjny itd.

W przypadku gdy prowadzona jest jednorodna produkcja w odizolowanym procesie produkcji lub świadczenie jednorodnej usługi, wystarczy wyodrębnienie jednego finalnego obiektu kosztów, gdyż wszystkie koszty ponoszone w działalności mają charakter bezpośredni w odniesieniu do obiektu kosztów.

W przypadku gdy proces produkcyjny jest złożony (na przykład produkcja różnych rodzajów mąki, produkcja porcelany, tkanin, obuwia czy samochodów), nie wystarczy wyodrębnienie jednego finalnego obiektu kosztów w postaci tony mąki czy tony porcelany. Na koszt wytworzenia będzie miała wpływ technologia produkcji. Koszty będą zależały od tego, czy produkcja polega na uszlachetnianiu materiału wyjściowego w kolejnych fazach przerobu, czy produkcja polega na równoległym i niezależnym przetwarzaniu różnych surowców w części (detale) wyrobu oraz montażu tych części w zespoły i wyroby gotowe, jakie czynniki wpływają na koszty wytworzenia.

W przypadku produkcji polegającej na uszlachetnianiu materiału wyjściowego w kolejnych fazach przerobu dokonanie prawidłowej kalkulacji uzależnione jest od odpowiedniego sposobu przypisania wartości zużytych zasobów do poszczególnych faz produkcji i dlatego każdy oddzielny element procesu produkcji (faza) powinien być traktowany jako odrębny obiekt kalkulacji. O wydzieleniu kosztów fazy produkcji jako odrębnego obiektu kalkulacji będą decydowały czynniki

wpływające na koszty. Analiza tych czynników da odpowiedź na pytanie, czy dla potrzeb kalkulacji należy wyodrębnić wszystkie technologiczne fazy, czy też pewne połączyć i wyodrębnić tylko te, które istotnie różnicują koszty przetworzenia materiałów.

W przypadku gdy produkcja polega na równoległym i niezależnym przetwarzaniu różnych surowców w części (komponenty) wyrobu oraz montażu tych części w zespoły i wyroby gotowe, wystąpi potrzeba wyodrębnienia wielu obiektów kosztów. Komponenty mogą pochodzić z różnych komórek produkcyjnych oraz z zakupu. Mamy wtedy do czynienia z rozbudowanymi wewnętrznymi powiązaniem technologicznymi. Złożone warunki realizacji procesów produkcyjnych wymagają tworzenia stosownych obiektów kosztów.

Aby uzyskać wiarygodną informację o kosztach przedmiotu zainteresowania użytkowników (czyli obiektach kosztów), należy wyodrębnić właściwe obiekty¹, zgromadzić dane o kosztach prostych i przyporządkować je do obiektów. Istotną kwestią przy odnoszeniu kosztów do obiektów jest relacja między kosztem prostym i obiektem oraz między obiektami². W sytuacji gdy występuje bezpośrednia przyczynowo-skutkowa relacja, to koszty proste czy koszty obiektów przypisywane są bezpośrednio do obiektu. Gdy nie ma bezpośredniej relacji, występuje konieczność zastosowania nośnika kosztów (klucza rozliczeniowego). Nośniki kosztów są parametrami, dzięki którym można przypisać koszty proste do obiektów oraz koszty jednych obiektów do innych.

Ustawa o rachunkowości, podobnie jak Międzynarodowy Standard Rachunkowości nr 2, definiując obiekt kosztów w postaci produktu, wskazuje, że koszt wytworzenia produktu obejmuje koszty pozostające w bezpośrednim związku z danym produktem oraz uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem tego produktu (Ustawa z dnia 29 września 1994 r., art. 28 ust. 3; MSR 2). Do uzasadnionych, odpowiednich do okresu wytwarzania produktu kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych. Ustawa o rachunkowości uznaje za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych przeciętną, zgodną z oczekiwaniami w typowych warunkach, wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowych remontów (Ustawa z dnia 29 września 1994 r., art. 28 ust. 3). Za normalne zdolności produkcyjne należy uznać wynikające z potencjału wytwórczego maszyn i urządzeń oraz z planowanych efektywnych warunków techniczno-organizacyjnych produkcji, uwzględniających liczbę zmian pracy oraz wydajność maszyn i urządzeń, pomniejszone o utratę zdolności produkcyjnych na skutek dokonywania ulepszeń, remontów i konserwacji maszyn, przy uwzględnieniu dni wolnych od pracy, sezonowych wahań produkcji i popytu (MSR 2, § 13).

¹ Szerzej na temat koncepcji i wykorzystania obiektowego rachunku kosztów (Świdarska (red.) 2004).

² Szerzej na temat relacji między kosztami prostymi i obiektami oraz relacji między obiektami (Świdarska (red.) 2010, s. 32-36).

Zdolność produkcyjna oznacza maksymalną ilość produktów wynikającą z potencjału wytwórczego maszyn i urządzeń (ich ilości, rodzaju, wydajności, stopnia zużycia) oraz efektywnych warunków techniczno-organizacyjnych produkcji, takich jak: technologia produkcji, kwalifikacje, doświadczenie i wiedza pracowników, jakość, prędkość i złożoność produkowanych wyrobów czy usług. Pomiar zdolności produkcyjnych (por.: *Stanowisko Komitetu Standardów Rachunkowości...*, 2007) może być ustalany w zależności od warunków techniczno-organizacyjnych produkcji, na poziomie: całego zakładu produkcyjnego; jednostek organizacyjnych zakładu, np. wydziałów; linii produkcyjnych w ramach poszczególnych wydziałów; stanowisk roboczych w ramach poszczególnych linii czy wydziałów; pojedynczych zasobów wykorzystanych w jednostce w postaci maszyn, ludzi i pomieszczeń. Zależnie od warunków techniczno-organizacyjnych pomiar zdolności produkcyjnych może następować za pomocą wielkości produkcji, liczby godzin pracy, innych czynników odzwierciedlających zużycie zasobów.

Znaczna część pośrednich kosztów produkcyjnych jest niezależna od poziomu zdolności produkcyjnych jednostki w okresie sprawozdawczym, ponieważ wynika z długookresowego zaangażowania zasobów, takich jak maszyny i urządzenia, pracownicy, pomieszczenia itp. W okresie sprawozdawczym zasoby te najczęściej nie są w pełni wykorzystane ze względu na brak możliwości ich dopasowania do rozmiarów działalności w krótkim okresie lub z powodu decyzji kierownictwa o utrzymaniu gotowości produkcyjnej w zakresie niezbędnym w następnym okresie. Przyjmuje się podział pośrednich kosztów produkcyjnych na uzasadnioną część, związaną z wytworzoną produkcją, oraz nieuzasadnioną część, będącą wyrazem niewykorzystania zdolności produkcyjnych.

Z punktu widzenia kalkulacji kosztów wytworzenia produktów duże znaczenie ma sposób przypisania kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych. Istotne jest, aby koszt wytworzenia nie został zwiększony o tę część stałych pośrednich kosztów produkcji, które zostały poniesione w wyniku niskiego poziomu produkcji lub w wyniku niewykorzystanej zdolności produkcyjnej któregoś z urządzeń. Przypisanie wszystkich stałych pośrednich kosztów produkcji do produktów, w przypadku niewykorzystywania zasobów, oznacza:

- brak porównywalności jednostkowego kosztu wytworzenia, ponieważ z powodu różnego stopnia wykorzystania zdolności produkcyjnych podlegałyby on fluktuacjom w kolejnych okresach;
- dostarczanie mylących informacji dla zarządzających do oceny rentowności produktów, ponieważ system finansowo-księgowy wykazywałby wysokie jednostkowe koszty wytworzenia w okresie spadku popytu (i zazwyczaj braku możliwości podniesienia cen) oraz relatywnie niskie koszty wytworzenia w okresie dużego popytu (Świdarska (red.) 2002, s. 2-108).

Wliczanie kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych do kosztu wytworzenia zapasu produktów powoduje zawyżenie kosztów zapasów w bilansie i w konsekwencji przenoszenie skutków finansowych nieefektywności i strat powstałych w bieżącym okresie na okresy następne. Im większy jest zapas wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji niezakończonych na koniec okresu sprawozdaw-

czego, tym większy wpływ na wynik finansowy będzie miała ich nieprawidłowa wycena, tym wyższe jest ryzyko zniekształcenia sprawozdania finansowego.

Analiza sprawozdań finansowych spółek produkcyjnych zawierających w swojej ofercie zróżnicowany asortyment podlegający fluktuacjom wielkości sprzedaży wykazała, że spośród siedmiu wybranych spółek w czterech poziomach zapasów na koniec okresu sięgał 20% przychodów ze sprzedaży. Ilustruje to *Tabela 1*.

Tabela 1. Udział zapasu wyrobów gotowych oraz półproduktów i produkcji w toku w przychodach ze sprzedaży produktów na podstawie wybranych spółek giełdowych

Lp.	Nazwa spółki giełdowej (rok sprawozdania)	Zapasy wyrobów, półproduktów oraz produkcji w toku (w tys. zł)	Przychody ze sprzedaży produktów (w tys. zł)	Udział procentowy
1.	Libet SA (2013)	53 138	245 485	21,64%
2.	Apsilens SA (2012)	10 271	49 068	20,93%
3.	Bumech SA (2013)	20 769	111 185	18,67%
4.	Ursus SA (2013)	28 665	147 919	19,37%

Źródło: (Karwowski, Świdarska, Warowny 2015, s. 104)

Przy znacznym udziale zapasów wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji w toku w bilansie spółki może wystąpić zagrożenie zniekształcenia sprawozdania finansowego i ryzyka strat spowodowanych nieprawidłowym ustaleniem kosztów wytworzenia zapasów produktów w konsekwencji:

- niedopasowania metod kalkulacji do złożoności produkcji,
- zaliczania do kosztów wytworzenia produktów kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych.

W przypadku problemów ze zbytem produktów w następnym okresie sprawozdawczym, nieprawidłowa wycena zapasów produktów może istotnie wpłynąć na wyniki finansowe, gdyż w zapasach utkwily straty z tytułu niewykorzystania zasobów w poprzednim okresie. Brak informacji o kosztach niewykorzystanych zasobów (ukrytych w kosztach wytworzenia produktów) powoduje, że zarządzający nie zauważają problemu i nie podejmują decyzji, które mogłyby wpłynąć na poprawienie efektywności wykorzystania zasobów poprzez likwidację zbędnych lub zwiększenie ich wykorzystania poprzez np. świadczenie usług przerobu obcego lub szybkie wprowadzenie nowych asortymentów.

Sformułowane powyżej obawy potwierdzają wyniki badań empirycznych przeprowadzonych w polskich przedsiębiorstwach w trzecim kwartale 2014 roku.

Ryzyko gospodarcze przy nieprawidłowej wycenie produktów – wyniki badań empirycznych

Prawidłowość wyceny produktów zależy od stosowanych w jednostce rozwiązań w zakresie ujęcia w ewidencji poniesionych kosztów, powiązania tych kosztów z wyodrębnionymi obiektami kosztów i przyjętych metod kalkulacji.

Metoda kalkulacji kosztów produktów powinna być uzależniona od typu organizacji produkcji oraz jej złożoności i dlatego w ankiecie skierowanej do przedsiębiorstw zadano pytania o charakter produkcji i zastosowaną metodę kalkulacji. Badania ankietowe przeprowadzono w trzecim kwartale 2014 roku wśród przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych na terenie całej Polski.

W Tabeli 2 zaprezentowano odpowiedzi uzyskane w badaniach ankietowych w zakresie metod kalkulacji jednostkowych kosztów wytworzenia produktów w przedsiębiorstwach produkcyjnych w zależności od charakteru produkcji.

Tabela 2. Charakter produkcji a kalkulacja jednostkowych kosztów wytworzenia produktów w przedsiębiorstwach produkcyjnych

	Kalkulacja podziałowa	Kalkulacja doliczeniowa	Jednostkowe koszty wytworzenia nie są kalkulowane	Brak informacji	Razem
Produkcja masowa lub wielkoseryjna	5	15	1	2	23
Produkcja krótkoseryjna	2	4	0	0	6
Produkcja jednostkowa	2	5	0	0	7
Produkcja krótkoseryjna i jednostkowa	0	0	1	0	1
Razem	9	24	2	2	37

Źródło: (Karwowski, Świdarska, Warowny 2015, s. 106)

Wyniki badań wskazują na niedopasowanie sposobu kalkulacji do typu organizacji produkcji. Przy dużej złożoności produkcji stosowane są bowiem proste rozwiązania rachunku kosztów³.

Większość firm produkcyjnych nie posiada informacji o pośrednich kosztach produkcyjnych w podziale na zmienne i stałe. Nie kalkuluje też kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych. Tylko 50% przedsiębiorstw, w których koszty pośrednie stanowiły ponad 20% kosztów produkcyjnych, wskazało na występowanie problemu niewykorzystanych zasobów. W pozostałych twierdzono, że:

³ Niektóre spółki o produkcji jednostkowej i krótkoseryjnej stosowały kalkulacje podziałową, co mogło doprowadzić do zniekształcenia kosztu wytworzenia.

- nie mają niewykorzystanych zasobów;
- korzystają ze zwolnienia wprowadzonego w polskich przepisach dla przedsiębiorstw, które nie podlegają obowiązkowi badania sprawozdania finansowego;
- nie widzą potrzeby dysponowania takimi informacjami;
- mają sezonową produkcję;
- widzą nadmierny koszt uzyskania i przetwarzania takich danych.

W Tabeli 3 przedstawiono zestawienie pokazujące postrzeganie problemu niewykorzystanych zdolności produkcyjnych przez badane firmy.

Tabela 3. Niewykorzystanie zasobów a kalkulacja kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych w polskich przedsiębiorstwach produkcyjnych

Kalkulacja kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych	Niewykorzystanie zasobów	
	TAK	NIE
TAK	14%	26%
NIE	23%	27%

Źródło: (Karwowski, Świdarska, Warowny 2015, s. 109)

Brak informacji o kosztach niewykorzystanych zdolności produkcyjnych może wskazywać na ich ukrywanie w kosztach wytworzenia produktów; oznacza to zawyżenie wartości zapasów wyrobów gotowych, półfabrykatów i produkcji w toku oraz nieuzasadnioną poprawę wyniku finansowego. Ma to miejsce szczególnie w przedsiębiorstwach o wysokim udziale zapasów produktów w aktywach.

Jednym z pytań skierowanych w ankiecie do przedsiębiorstw było pytanie o wykorzystanie informacji o kosztach wytworzonych produktów. Okazuje się, że 75,6% przedsiębiorstw produkcyjnych wykorzystuje informacje o kosztach wytworzenia produktów do wyceny wytworzonych i sprzedanych wyrobów oraz wyceny zapasów wyrobów gotowych, półfabrykatów i produkcji w toku (Tabela 4), natomiast 91,9% przedsiębiorstw produkcyjnych wykorzystuje informacje z rachunku kosztów do zarządzania (Tabela 5).

Tabela 4. Wykorzystanie informacji o koszcie wytworzenia dla potrzeb wyceny wyrobów oraz produkcji w toku

	Wszystkie przedsiębiorstwa	Przedsiębiorstwa produkcyjne
Populacja	67	37
Wycena produktów	36 (53,7%)	28 (75,6%)
Wycena produkcji w toku	35 (52,2%)	28 (75,6%)

Źródło: (Karwowski, Świdarska, Warowny 2015, s. 111)

Tabela 5. Wykorzystanie informacji z rachunku kosztów w zarządzaniu

	Wszystkie przedsiębiorstwa	Przedsiębiorstwa produkcyjne
Populacja	67	37
Wszystkie opcje	58 (86,5%)	36 (97,3%)
Kalkulacja rentowności	46 (68,6%)	32 (86,5%)
Ustalanie cen	46 (68,6%)	30 (81,1%)
Kontrola kosztów	27 (40,2%)	19 (51,4%)
Analiza różnych składników kosztu wytworzenia	29 (43,2%)	21 (56,8%)

Źródło: (Karwowski, Świdzka, Warowny 2015, s. 111)

Powyższe dane wskazują, że przedsiębiorstwa wykorzystują informacje z rachunku kosztów nie tylko dla potrzeb sporządzania sprawozdania finansowego, ale także w zarządzaniu (m.in. rentownością). Odsetek ten był zdecydowanie większy w przypadku przedsiębiorstw produkcyjnych. W tym kontekście waga prawidłowej informacji o kosztach wytworzenia poszczególnych produktów w ograniczaniu ryzyka gospodarczego jest bardzo wysoka. Brak prawidłowej informacji o kosztach wytworzenia poszczególnych produktów może skutkować osiągnięciem wyników niezgodnych z przyjętymi na etapie podejmowania decyzji. Prawidłowa informacja o kosztach stanowi podstawę w procesie podejmowania decyzji związanych z rentownością przedsiębiorstwa oraz ustalaniem cen (Cokins 2004, s. 85-92; Kaplan, Cooper 1999, s. 2-6; Hicks 2005, s. 34).

Podsumowanie

Podejmowanie decyzji przez zarządzających, inwestorów oraz wierzycieli związane jest z dostępem do prawidłowych informacji o kosztach zasobów, procesów, produktów, klientów, kooperantów, projektów badawczych czy jednostek organizacyjnych. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że rachunek kosztów w wielu polskich przedsiębiorstwach nie spełnia nawet wymagań wynikających przepisów ustawy o rachunkowości oraz międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej. W wielu przypadkach stwierdzono niedopasowanie metody kalkulacji kosztów do typu produkcji oraz brak kalkulacji kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych, co oznacza, że informacje pochodzące z takiego rachunku kosztów zniekształcają sprawozdanie finansowe oraz zmniejszają znacznie jego użyteczność. Wpływają także na zwiększenie ryzyka inwestorów. Negatywne konsekwencje ma wykorzystanie informacji pochodzących z wadliwego rachunku kosztów przy podejmowaniu decyzji zarządczych.

Literatura

1. Cokins G. (2004), *Performance Management – Finding the Missing Pieces (to Close the Intelligence Gap)*, John Wiley & Sons, New Jersey.
2. Hicks D.T. (2005), *Good Decisions Require Good Models: Developing Activity-Based Solutions that Work for Decision Makers*, "Cost Management", May/June.

3. Holscher R. (1987), *Risikokosten – Management in Kreditinstituten*, Knapp, Frankfurt.
4. Kaplan R.S., Cooper R. (1999), *The Design of Cost Management Systems*, Prentice Hall, New Jersey.
5. Karwowski M., Świdarska G., Warowny P. (2015), *The Valuation of Finished Products as an Important Risk Factor in the Distortion of Financial Statements*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, t. 84(140).
6. Kreim E. (1988), *Zukunftsorientierte Kreditentscheidung*, Gabler, Wiesbaden.
7. MSR 2 (2011), *Międzynarodowy Standard Rachunkowości 2 „Zapasy”*, Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej, tom 1 i 2, IASB, polski przekład, Warszawa.
8. *Stanowisko Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie ustalania kosztu wytworzenia dla celów bilansowej wyceny zapasów*, załącznik do uchwały nr 1/07 Komitetu Standardów Rachunkowości z dnia 16 stycznia 2007 r. (Dz. Urz. Ministra Finansów z 2007 r. nr 2, poz. 11).
9. Świdarska G.K. (red.) (2002), *Rachunkowość zarządcza i rachunek kosztów*, Mac Consulting - Difin, Warszawa.
10. Świdarska G.K. (red.) (2004), *Obiektowy rachunek kosztów działań – koncepcja i wykorzystanie*, seria: Monografie i Opracowania, nr 526, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
11. Świdarska G.K. (red.) (2010), *Controlling kosztów i rachunkowość zarządcza*, Mac Consulting - Difin, Warszawa.
12. Thlon M. (2013), *Charakterystyka i klasyfikacja ryzyka w działalności gospodarczej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie”, nr 902.
13. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2016 poz. 1047).

ECONOMIC RISK OF INACCURATE VALUATION OF PRODUCTS

Abstract: The aim of paper is to show how significant is current valuation of products from the point of economic risk. A survey conducted among Polish companies has indicated that cost accounting does not accommodate the accurate calculation of individual product cost and correct valuation of products.

Keywords: cost accounting, economic risk, products, valuation